

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник управління Державної
служби якості освіти у Сумській
області

 Алла РЯБУХА
«01» квітня 2024 року

Висновки за результатами здійснення управлінням Державної служби якості освіти у Сумській області аналізу діяльності Грунської сільської ради та відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради

I. Предмет аналізу

Діяльність Грунської сільської ради та відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради в частині створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами у Грунській сільській територіальній громаді.

II. Період, за який здійснюється аналіз

05 серпня 2021 року – 05 березня 2024 року

III. Підстави для здійснення аналізу

Пункт 14 розділу II Положення про управління Державної служби якості освіти у Сумській області, затвердженого наказом Державної служби якості освіти України від 02.09.2019 № 01-11/42 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Державної служби якості освіти України від 14.02.2022 № 01-10/22), Порядок здійснення аналізу діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 07.12.2021 № 1313 (zareestrovanim у Міністерстві юстиції України 27 січня 2022 р. за № 97/37433), пункт 11 Плану роботи управління Державної служби якості освіти у Сумській області на 2024 рік, наказ управління Державної служби якості освіти у Сумській області від 27.02.2024 № 01-08/13 «Про здійснення аналізу діяльності Грунської сільської ради та відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради».

IV. Строк роботи комісії

06 березня 2024 року – 12 березня 2024 року

V. Прізвище, ім'я, по батькові керівника органу місцевого самоврядування

Зосимов Василь Петрович

VI. Прізвище, ім'я, по батькові керівника органу управління освітою

Москаленко Іван Валентинович

VII. Склад комісії/посадові особи, відповідальні за здійснення аналізу:

Білан Анна Олександрівна, головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти у Сумській області, голова комісії;

Коломієць Любов Миколаївна, головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти у Сумській області, член комісії;

Сердюк Марина Миколаївна, головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти у Сумській області, член комісії.

VIII. Особи, присутні під час здійснення аналізу:

Москаленко Іван Валентинович, начальник відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради;

Гришко Олена Василівна, головний спеціаліст відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради;

Козій Лариса Сергіївна, директор Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області;

Хоменко Алла Володимирівна, директор Грунського ліцею імені Андрія Діхтяренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області;

Явтушенко Людмила Олександрівна, директор Куземинського ліцею імені Василя Шаренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області;

Рудько Світлана Іванівна, завідувач Закладу дошкільної освіти (ясла-садок) «Пролісок» Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області;

Олейнікова Наталія Василівна, завідувач Закладу дошкільної освіти (ясла-садок) «Барвінок» Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області.

ІХ. Під час аналізу відвідано заклади освіти:

- 1) Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Пролісок» Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області;
- 2) Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Барвінок» Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області (далі – ЗДО (ясла-садок) «Барвінок»);
- 3) Грунський ліцей імені Андрія Діхтяренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області (далі – Грунський ліцей);
- 4) Куземинський ліцей імені Василя Шаренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області (далі – Куземинський ліцей).

Х. Процес здійснення аналізу фіксувався:

Аудіо-, фото-, відеофіксація не здійснювалась.

ХІ. Висновки

1. Ефективність системи управління у сфері дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної освіти щодо створення рівних умов для навчання осіб з особливими освітніми потребами

У межах реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р, пріоритетними завданнями органів місцевого самоврядування залишаються створення рівних можливостей та вільного доступу до освіти, задоволення особливих освітніх потреб усіх учасників освітнього процесу, створення інклюзивного освітнього середовища.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII, пункту 3 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 (далі – Порядок організації інклюзивного навчання у ЗЗСО) Грунська сільська рада створює умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Згідно з рішенням першої сесії сьомого скликання Грунської сільської ради від 29.12.2016 «Про затвердження структури апарату та виконавчих органів Грунської сільської ради» до структури виконавчих органів Грунської сільської

ради входить відділ освіти, молоді і спорту Грунської сільської ради (далі – ВОМС). Відповідно до пунктів 3.1.2 та 3.3.14 Положення про відділ освіти, молоді і спорту Грунської сільської ради, затвердженого рішенням третьої сесії сьомого скликання Грунської сільської ради від 19.01.20217 (далі – Положення про ВОМС), орган управління освітою «створює рівні та доступні умови для здобуття громадянами дошкільної, повної загальної середньої та позашкільної освіти», а також «вивчає потребу, вносить пропозиції та організовує повноцінну інтеграцію у навчальний процес дітей з обмеженими фізичними можливостями, в тому числі через розвиток інклюзивних форм навчання». Проте посадова інструкція начальника ВОМС, затверджена розпорядженням сільського голови Грунської сільської ради від 03.04.2023 № 15, та посадова інструкція головного спеціаліста ВОМС, затверджена наказом начальника ВОМС від 01.09.2020 № 85/2-ОД, не визначають посадових обов'язків, що забезпечують реалізацію зазначеного завдання та функції. Інших завдань і функцій щодо реалізації повноважень засновника в частині забезпечення створення у закладах освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування в Положенні про ВОМС не передбачено.

Згідно з розпорядженням сільського голови Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області від 30.12.2021 № 77-ОД «Про розподіл обов'язків між сільським головою, секретарем сільської ради, першим заступником та заступниками сільського голови з питань діяльності виконавчих органів Грунської сільської ради» обов'язки щодо координації і контролю діяльності ВОМС, координації роботи закладів освіти комунальної власності Грунської сільської ради покладено на заступника сільського голови з питань діяльності виконавчих органів Савкова І.М.

За період, що аналізувався, Грунською сільською радою прийнято рішення щодо розвитку освіти Грунської сільської територіальної громади, визначено головні цілі розвитку освітньої галузі та шляхи їх досягнення, зокрема в частині забезпечення рівного доступу громадян до якісної освіти, що відображено у комплексних програмах «Освіта Грунщини у 2019-2021 роках» (рішення тридцять шостої сесії сьомого скликання Грунської сільської ради від 31.01.2019) та «Освіта Грунщини у 2022-2024 роках» (рішення п'ятнадцятої сесії восьмого скликання Грунської сільської ради від 20.01.2022). За результатами аналізу змісту зазначених документів встановлено, що одним із проблемних питань розвитку галузі освіти протягом всього періоду, що аналізувався, залишається «подальше створення умов для реалізації та поширення моделі інтегрованого та інклюзивного навчання дітей у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах; використання навчально-методичного потенціалу спеціальних загальноосвітніх закладів напрацьованого досвіду з

комплексної реабілітації учнів (вихованців) для надання послуг дітям з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання». Водночас завдань щодо створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами у програмних документах не передбачено.

У комплексній програмі «Освіта Грунщини у 2019-2021 роках» основними шляхами реалізації завдань визначено: «створення умов для реалізації та поширення моделі інтегрованого та інклюзивного навчання дітей у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах; використання навчально-методичного потенціалу спеціальних загальноосвітніх закладів напрацьованого досвіду з комплексної реабілітації учнів (вихованців) для надання послуг дітям з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання; забезпечення належних умов функціонування КЗ «Грунський ІРЦ»; забезпечення якісного підвищення фахового рівня вчителів, упровадження інноваційних форм і методів навчання, вивчення, узагальнення, розвитку, в умовах інклюзивного навчання у дошкільних та загальноосвітніх закладах».

З метою забезпечення реалізації визначених завдань передбачено відповідні напрями діяльності, перелік заходів та орієнтовні обсяги фінансування за рахунок освітньої субвенції, додаткової дотації з державного, обласного та місцевого бюджетів, а також за рахунок інших не заборонених законодавством джерел. Для забезпечення рівного доступу до якісної загальної середньої освіти у Програмі передбачено придбання у 2021 році корекційного обладнання для занять в інклюзивних класах з орієнтовним обсягом фінансування 20 тис. гривень (за рахунок державного бюджету).

У комплексній програмі «Освіта Грунщини у 2022-2024 роках» основними шляхами реалізації завдань визначено:

- розширення мережі інклюзивних груп та класів у закладах освіти для дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням побажань батьків або осіб, які їх замінюють;
- створення безбар'єрного освітнього середовища в закладах освіти;
- забезпечення якісного надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг, наближених до дітей за місцем їх проживання;
- забезпечення системної підготовки педагогічних працівників, залучених до навчання дітей з особливими освітніми потребами;
- облаштування ресурсних кімнат у закладах і установах освіти;
- забезпечення закладів освіти засобами корекційного навчання для дітей з особливими освітніми потребами відповідно до потреб.

З метою забезпечення реалізації визначених завдань передбачено відповідні напрями діяльності, перелік заходів та орієнтовні обсяги

фінансування за рахунок освітньої субвенції, додаткової дотації з державного, обласного та місцевого бюджету, а також за рахунок інших не заборонених законодавством джерел. Для забезпечення рівного доступу до якісної освіти у Програмі за напрямом діяльності «забезпечення рівних умов доступу до отримання дошкільної освіти» у 2023 році заплановано відкриття інклюзивної групи у ЗДО (ясла-садок) «Барвінок», введення посади асистента вихователя у ЗДО (ясла-садок) «Барвінок» з орієнтовним обсягом фінансування за рахунок місцевого бюджету у 2023 році – 90 тис. гривень та у 2024 році – 101 тис. гривень; за напрямом діяльності «забезпечення рівних умов доступу до якісної загальної середньої освіти» передбачено придбання корекційного обладнання для занять в інклюзивних класах за рахунок коштів державного бюджету з орієнтовним обсягом фінансування в 2022 році – 96 тис. гривень, у 2023 році – 108 тис. гривень, у 2024 році – 120 тис. гривень, а також модернізація методичної та матеріально-технічної бази ІРЦ з орієнтовним обсягом фінансування у 2022 році – 36 тис. гривень (з місцевого бюджету), 36 тис. гривень (з інших джерел), у 2023 році – 38 тис. гривень (з місцевого бюджету), 38 тис. гривень (з інших джерел), у 2024 році – 40 тис. гривень (з місцевого бюджету), 40 тис. гривень (з інших джерел). Проте в Програмі не передбачено заходів щодо створення та придбання обладнання для ресурсних кімнат в закладах освіти, створення безбар'єрного освітнього середовища в закладах освіти.

У планах роботи ВОМС на 2021 рік, схваленому колегією ВОМС (протокол № 5/6 від 30.12.2020), затвердженому начальником ВОМС 04.01.2021, на 2022 рік, схваленому колегією ВОМС (протокол № 4/5 від 10.12.2021), затвердженому начальником ВОМС без дати, на 2023 рік, схваленому колегією ВОМС (протокол № 5/6 від 28.12.2022), затвердженому начальником ВОМС без дати, на 2024 рік, схваленому колегією ВОМС (протокол № 3/5 від 27.12.2023), затвердженому начальником ВОМС без дати, визначено завдання щодо охоплення дітей дошкільного віку, учнів, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами, різними формами освіти, водночас не вказано конкретні заходи для його реалізації. У звітах про роботу органу управління освітою Груньської сільської ради за 2021 рік, схваленому колегією ВОМС (протокол № 4/5 від 10.12.2021), за 2022 рік, схваленому колегією ВОМС (протокол № 5/5 від 28.12.2022), за 2023 рік, схваленому колегією ВОМС (протокол № 3/5 від 27.12.2023) не відображено стан виконання завдань, також звіти не містять інформації щодо стану забезпечення умов навчання для дітей з особливими потребами в закладах освіти громади.

За результатами аналізу планів роботи ВОМС за період, що вивчався, встановлено, що органом управління освітою передбачено проведення нарад з

керівниками закладів освіти щодо організації індивідуального та інклюзивного навчання, забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами, стану співпраці ІРЦ та закладів освіти, а також семінарів-практикумів для керівників закладів освіти щодо особливостей роботи з дітьми з ООП в умовах інклюзивного середовища, організації роботи команд психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП.

Відповідно до наказу ВОМС від 04.07.2017 № 37-ОД «Про затвердження складу колегії відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради» створена колегія ВОМС та затверджено її склад. Згідно з планом роботи колегії ВОМС на 2021 рік у квітні та жовтні передбачено розгляд питань про організацію індивідуального та інклюзивного навчання учнів у ЗЗСО громади. Проте за результатами аналізу матеріалів роботи колегії встановлено, що зазначене питання розглядалося тільки у квітні 2021 року (протокол № 2/6 від 28.04.2021). У 2022, 2023 роках не планувалося винесення на розгляд колегії питань щодо реалізації прав дітей з ООП на якісну та доступну освіту, водночас планом роботи колегії на 2024 рік розгляд питання про стан організації умов навчання для дітей з особливими потребами в закладах загальної середньої освіти, організація роботи ресурсних кімнат передбачено у грудні.

До Грунської сільської ради та відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради за період, що аналізувався, звернення громадян щодо створення умов безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами не надходили.

2. Забезпечення права рівного доступу осіб з особливими освітніми потребами до дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти

Мережа закладів дошкільної освіти Грунської сільської територіальної громади налічує 2 заклади дошкільної освіти та 2 дошкільні підрозділи на базі В'язівської та Рибальської філій Грунського ліцею. Протягом періоду, що аналізувався, у закладах дошкільної освіти та дошкільних підрозділах ЗЗСО не здобували освіту діти з особливими освітніми потребами.

Аналіз статистичних звітів за 2021, 2022, 2023 роки за формою № 76-РВК «Зведений звіт закладів загальної середньої освіти» показав, що протягом останніх трьох років учні з особливими освітніми потребами здобували освіту в усіх закладах загальної середньої освіти громади (крім філій опорного закладу). Кількість учнів з ООП в ЗЗСО Грунської сільської територіальної громади у 2021/2022 н.р. становила 20 осіб (6% учнівського контингенту громади), у 2022/2023 н.р. – 21 особу (6,3% учнівського контингенту громади), 2023/2024 н.р. – 19 осіб (5,7% учнівського контингенту громади). У закладах загальної середньої освіти Грунської територіальної громади для учнів з ООП

забезпечено інституційну (очна) та індивідуальну (педагогічний патронаж) форми здобуття освіти.

За результатами аналізу питання формування мережі класів закладів загальної середньої освіти відповідно до потреб осіб з особливими освітніми потребами Грунської сільської територіальної громади встановлено, що протягом періоду, що аналізувався, на 4,7% зріс відсоток охоплення учнів з ООП інституційною формою. Отже, кількість учнів зазначеної категорії, які навчаються за індивідуальною формою (педагогічний патронаж) зменшилася (10% – у 2021/2022 навчальному році, 9,5% – у 2022/2023 навчальному році, 5,3% – у 2023/2024 навчальному році).

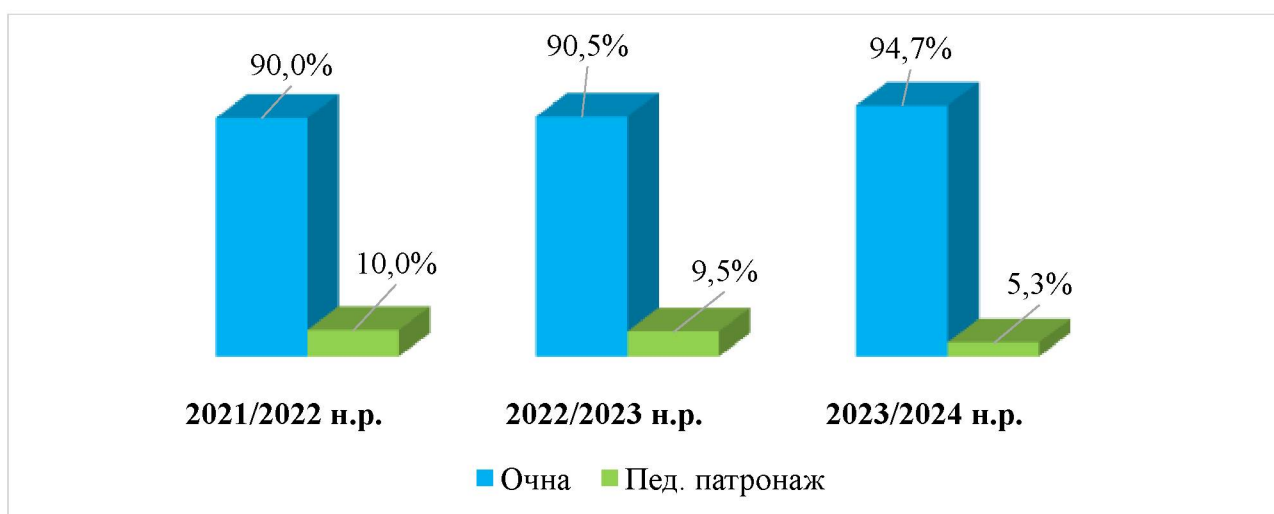

Рисунок 1. Охоплення учнів з ООП різними формами освіти

У 2021/2022 навчальному році відповідно до заяв батьків та висновків ІРЦ у 2 ЗЗСО громади функціонували 12 інклюзивних класів, у яких здобували освіти 18 учнів з особливими освітніми потребами, для 2 учнів організована індивідуальна форма навчання (педагогічний патронаж). За результатами аналізу організаційно-розпорядчих та інших документів ВОМС і ЗЗСО з питань організації індивідуальної форми навчання встановлено, що згідно з клопотанням Грунського ліцею про необхідність організації індивідуальної форми навчання (педагогічний патронаж) для двох учнів ВОМС видано наказ від 31.08.2021 № 64/1-ОД «Про організацію індивідуальної форми навчання (вдома) у закладах загальної середньої освіти Грунської сільської ради», у якому підпункт 1.1. пункту 1 наказової частини містить вказівку «адміністрації Грунського ЗОШ І-ІІІ ступенів Грунської сільської ради дозволити організувати індивідуальну форму навчання (вдома) для 2 учениць», що не відповідає Положенню про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016

№ 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314. За результатами аналізу організаційно-розпорядчих документів ВОМС та ЗЗСО з питань організації інклюзивного навчання у 2021/2022 навчальному році встановлено, що рішення про організацію роботи інклюзивних класів в ЗЗСО Грунської сільської ради прийнято неналежним суб'єктом, а саме начальником ВОМС (наказ від 31.08.2021 № 64/3-ОД), що суперечить абзацу першому пункту 5 Порядку організації інклюзивного навчання у ЗЗСО.

У 2022/2023 навчальному році відповідно до заяв батьків та висновків ІРЦ у 2 ЗЗСО громади функціонували 13 інклюзивних класів, в яких здобували освіту 19 учні з особливими освітніми потребами, для 2 учнів організована індивідуальна форма навчання (педагогічний патронаж). За результатами аналізу організаційно-розпорядчих та інших документів Грунської сільської ради, ВОМС і ЗЗСО з питань організації інклюзивного навчання встановлено, що на підставі клопотання керівника Куземинського ліцею (від 04.11.2022 вих. № 01-14/197) до сільського голови Грунської сільської ради про введення до штатного розпису вказаного ЗЗСО 1 ставки асистента вчителя для організації інклюзивного навчання в 2 класі, за поданням ВОМС щодо відкриття інклюзивного класу та введення посади асистента вчителя у штатний розпис Куземинського ліцею прийнято рішення двадцятої сесії восьмого скликання Грунської сільської ради від 18.11.2022 «Про надання згоди на відкриття інклюзивного класу у ЗЗСО Грунської сільської ради», яким надано згоду на відкриття 1 інклюзивного класу (пункт 1) та введено до штатного розпису Куземинського ліцею з 01.12.2022 посаду асистента вчителя інклюзивного класу (пункт 2). На підставі зазначеного розпорядчого документа Грунської сільської ради ВОМС прийнято рішення про організацію роботи інклюзивного класу з 01.01.2023 (наказ від 30.11.2022 № 73/1-ОД «Про організацію роботи інклюзивного класу в Куземинському ліцеї Грунської сільської ради»). Крім цього пунктом 2 наказу керівника Куземинського ліцею від 01.12.2022 № 155 «Про організацію роботи інклюзивного класу в Куземинському ліцеї» на заступника директора з навчально-виховної роботи покладено обов'язок внесення змін в штатний розпис закладу освіти з 02.01.2023. Зазначене вище свідчить про порушення вимог частини першої статті 60 Закону України «Про повну загальну середню освіту», абзацу першого пункту 5 Порядку організації інклюзивного навчання у ЗЗСО.

Станом на 05.03.2024 відповідно до заяв батьків та висновків ІРЦ у ЗЗСО громади функціонує 13 інклюзивних класів, у яких навчається 18 учнів з

особливими освітніми потребами, для 1 учня організована індивідуальна форма навчання (педагогічний патронаж).

Результати аналізу інформації, наданої ВОМС, та зведених таблиць за формою Д-9 «Відомості про заклади спеціальної освіти» за 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 навчальні роки показали, що переважна більшість дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах загальної середньої освіти територіальної громади, мають порушення інтелектуального розвитку (2021/2022 н.р. – 65% учнів з ООП, 2022/2023 н.р. – 62%, 2023/2024 н.р. – 68%). За період, що аналізувався, Грунський ліцей повністю забезпечений фахівцями, які надають корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги (із числа працівників закладу освіти). Водночас відсоток забезпеченості зазначеними фахівцями у Куземинському ліцеї у 2021/2022 н.р. склав 25%, у 2022/2023 н.р. зріс до 75%, у 2023/2024 н.р. знизився до 25%. Станом на 05.03.2024 корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги у Куземинському ліцеї надає лише логопед із числа працівників закладу освіти.

З метою організації навчальної, виховної та пізнавальної діяльності учнів, формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для успішної життєдіяльності та самореалізації особистості, відповідно до заяв батьків у 2021/2022 навчальному році в Грунському ліцеї функціонувала 1 група подовженого дня, яку відвідували 32 учні, у тому числі 2 дітей з ООП. У 2022/2023 та 2023/2024 навчальних роках у зв'язку з дією правового режиму воєнного стану групи подовженого дня у ЗЗСО громади не створювались. Протягом періоду, що аналізувався, до закладів загальної середньої освіти заяв батьків щодо створення інклюзивних груп подовженого дня не надходило.

Аналіз звітів Грунської сільської територіальної громади за формою 77-РВК «Звіт про кількість дітей шкільного віку» станом на 1 вересня за 2021, 2022, 2023 роки свідчить, що у громаді відсутні діти з ООП, які за станом здоров'я не навчаються для здобуття повної загальної середньої освіти. Відсоток охоплення навчанням дітей з ООП протягом періоду, що аналізувався, становить 100%.

На основі аналізу інформації, наданої ВОСМ, встановлено, що у цілому в територіальній громаді організовано роботу щодо охоплення позашкільною освітою осіб з особливими освітніми потребами, яка спрямована на всебічний розвиток їх здібностей. У Грунській сільській територіальній громаді учням з ООП надається доступ до позашкільної освіти через гуртки, що функціонують на базі ЗЗСО. У 2021/2022, 2022/2023 навчальних роках учні з ООП здобували позашкільну освіту в гуртках за 2 напрямками діяльності: туристсько-краєзнавчий та військово-патріотичний. Відповідно до виявлених інтересів і потреб учнів з ООП територіальної громади у 2023/2024 н.р. мережу гуртків, де здобувають

освіту учні з ООП, доповнено художньо-естетичним, фізкультурно-спортивним та гуманітарним напрямками позашкільної освіти. Внаслідок чого, протягом періоду, що аналізувався, відсоток охоплення учнів з особливими освітніми потребами Грунської сільської територіальної громади зріс на 22,1% (2021/2022 н.р. – 20%, 2023/2024 н.р. – 42,1%).

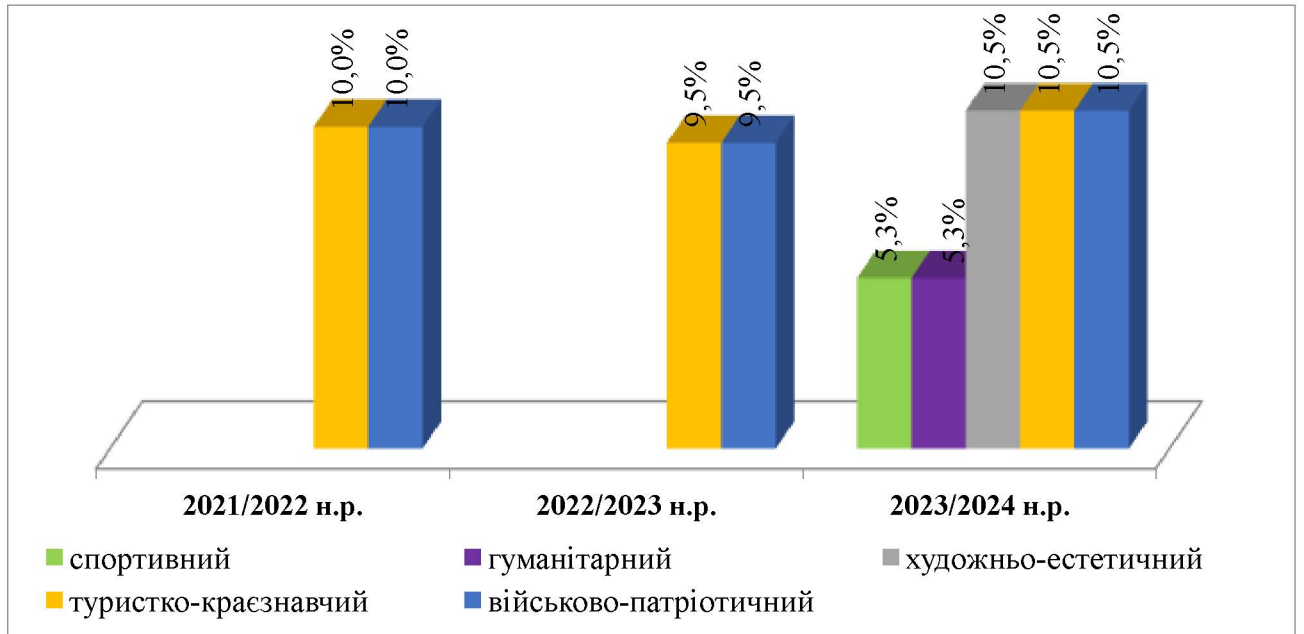

Рисунок 2. Розподіл учнів з ООП за напрямками позашкільної освіти

За результатами аналізу встановлено, що у громаді забезпечується організоване підвезення учнів, у тому числі з особливими освітніми потребами, до місця навчання та у зворотному напрямку. Показник охоплення організованим підвезенням учнів, які проживають за межею пішохідної доступності, протягом періоду, що аналізувався, становить 100%. У 2021/2022 навчальному році до ЗЗСО громади шкільними автобусами підвозилися 7 учнів з ООП, у 2022/2023 та 2023/2024 навчальних роках підвезення учнів з ООП не здійснюється у зв'язку з тим, що всі учні зазначеної категорії, які навчаються в ЗЗСО територіальної громади за інституційною формою, проживають у межах пішохідної доступності. У 2023 році з метою створення умов для здобуття освіти дітьми з ООП Грунською сільською радою на умовах співфінансування (10% – кошти місцевого бюджету, 90% – кошти освітньої субвенції) придбано 1 спеціалізований шкільний автобус, що обладнаний 2 місцями для учнів з обмеженою здатністю пересування.

Під час аналізу документів встановлено, що організаційно-розпорядчі документи Грунської сільської ради (рішення вісімнадцятої сесії восьмого скликання від 07.09.2022, рішення двадцятої сесії восьмого скликання від 18.11.2022, розпорядження сільського голови Грунської сільської ради від

28.09.2023 № 45-ОД), ВОМС (наказ від 31.08.2021 № 64-ОД, від 06.09.2021 № 45-ОД, від 01.09.2022 № 42/1-ОД, від 30.11.2022 № 73/1-ОД, від 27.10.2022 № 61-ОД, від 09.08.2023 № 62-ОД), Куземинського ліцею (накази від 05.09.2021 № 143-ОД, від 20.09.2021 № 160-ОД), Грунського ліцею (накази від 31.08.2021 № 115-од, від 01.09.2022 № 74-од, від 31.08.2023 № 103-од) містять посилання на документи, які не містять правовстановлювальних норм, та нечинні нормативно-правові акти:

- лист МОН України від 08.09.2017 № 2.1-2131 «Щодо оплати праці педагогічних працівників, які працюють в інклюзивних класах»;

- Закон України «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» від 6 липня 2010 року № 2442-VI, яким унесено зміни до Закону України «Про загальну середню освіту» від 13 травня 1999 року № 651-XIV (втрата чинності 18.03.2020 на підставі Закону № 463-IX від 16.01.2020);

- Закон України «Про загальну середню освіту» від 13 травня 1999 року № 651-XIV (втрата чинності 18.03.2020 на підставі Закону № 463-IX від 16.01.2020);

- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 23 травня 2017 року № 2053-VIII (втрата чинності 28.09.2017 на підставі Закону № 2145-VIII від 05.09.2017);

- постанову Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» (втрата чинності 01.01.2022 на підставі Постанови КМ № 957 від 15.09.2021);

- постанову Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» (втрата чинності 01.01.2022 на підставі Постанови КМ № 957 від 15.09.2021);

- Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 778 (втрата чинності 01.07.2018 на підставі Постанови КМ № 96 від 21.02.2018);

- Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України 14.08.2001 № 63, погоджені листом Міністерства освіти і науки України від 05.06.2001 № 1/12-1459 (втрата чинності 01.01.2021 на підставі Наказу Міністерства охорони здоров'я № 2205 від 25.09.2020).

3. Утворення та основні засади діяльності інклюзивно-ресурсного центру, логопедичних пунктів

Відповідно до частини 3 статті 20 Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII з метою забезпечення права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, організації проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи та забезпечення системного кваліфікованого супроводу в Грунській сільській територіальній громаді згідно з рішенням двадцять третьої сесії сьомого скликання Грунської сільської ради від 16.03.2018 «Про створення комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр» Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області» створено інклюзивно-ресурсний центр (далі – ІРЦ) та затверджено з дотриманням вимог чинного законодавства його статут.

На території, яку обслуговує ІРЦ, проживає 3298 дітей, що не перевищує кількість, встановлену пунктом 4 Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України 12 липня 2017 р. № 545 (далі – Положення про ІРЦ). Згідно зі штатним розписом ІРЦ станом на 01.01.2024 чисельність працівників налічує 6 осіб, із них 5 педагогічних працівників – керівник (директор), фахівці (консультанти) інклюзивно-ресурсного центру (практичний психолог, вчитель-реабілітолог, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог) та 1 прибиральник службових приміщень, який забезпечує господарсько-обслуговуючу діяльність ІРЦ. Усі фахівці ІРЦ відповідають вимогам, визначеним пунктом 44 Положення про ІРЦ. Станом на 05.03.2024 в ІРЦ наявні вакантні 1,5 ставки вчителя-логопеда та 0,25 ставки медичної сестри.

Відповідно до вимог пункту 6 Положення про ІРЦ у приміщенні Комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр» Грунської сільської ради облаштовано кімнату для прийому громадян, ресурсну та сенсорну кімнату, приміщення для проведення групових психолого-педагогічних занять, 4 кабінети фахівців (консультантів) ІРЦ, у тому числі зал для занять з лікувальної фізкультури. У своїй діяльності ІРЦ використовує інформаційні технології та комп'ютерне обладнання, наявні наочні матеріали, дидактичні розвивальні ігри та навчально-методичні посібники.

За результатами відвідування ІРЦ встановлено, що засновником вжито заходів щодо пристосування приміщень для осіб з особливими освітніми потребами. Зокрема в ІРЦ забезпечено безперешкодний доступ осіб з особливими потребами до 1 поверху (наявний пандус, безпороговий широкий вхід до приміщення ІРЦ), також облаштовано туалетну кімнату для осіб з особливими потребами (у туалетній кімнаті забезпечено широкий безпороговий

прохід, площа достатня для розміщення крісла колісного з можливістю маневрування, біля унітазу встановлено поручні, двері відчиняються назовні, водночас на момент здійснення аналізу не має гачків для одягу, милиць та іншого приладдя, не встановлено поручні біля умивальника).

За результатами аналізу планів роботи ІРЦ на 2021, 2022 та 2023 роки встановлено, що окреслені в планах заходи спрямовані на реалізацію завдань, визначених його установчими документами. В установлені законодавством строки здійснюється звітування про роботу ІРЦ. За результатами аналізу щорічних звітів про діяльність ІРЦ та статистичних звітів за формою № 1-ІРЦ встановлено, що у 2021 році пройшли комплексну оцінку і перебували на обліку в ІРЦ 90 дітей, у 2022 році – 98 дітей, у 2023 – 115 дітей. Водночас у звітах начальника ВОМС за 2021, 2022, 2023 роки наявна інформація про надання послуг ІРЦ у 2021 році 616 дітям громади, у 2022 році – 692 дітям громади, у 2023 році – 692 дітям громади, що не відповідає фактичним даним, зазначеним у звітних документах ІРЦ.

Для організації та обліку роботи в ІРЦ забезпечено ведення документації, визначеної пунктом 59 Положення про ІРЦ, зокрема наявні річні плани роботи ІРЦ та фахівців ІРЦ, щотижневі графіки роботи ІРЦ та фахівців ІРЦ, звіти фахівців ІРЦ про результати надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг особам з ООП, журнали обліку заяв, висновків про комплексну оцінку, консультацій.

Слід зазначити, що з метою налагодження співпраці фахівців ІРЦ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти з питань проведення комплексної оцінки, забезпечення раннього виявлення особливих освітніх потреб та забезпечення здійснення системного кваліфікованого супроводу, проведення спільних семінарів, нарад, засідань, майстер-класів, укладено угоди про співпрацю з 12 ЗЗСО та 6 ЗДО, зокрема:

- 1) Куземинським ліцеєм імені Василя Шаренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області (угода від 01.09.2022);
- 2) Грунським ліцеєм імені Андрія Діхтяренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області (угода від 01.09.2022);
- 3) Малопавлівським ліцеєм Комишанської сільської ради Охтирського району (угода від 01.09.2022);
- 4) Комишанським ліцеєм Комишанської сільської ради Охтирського району (угода від 01.09.2022);
- 5) Чупахівською ЗОШ I-III ступенів Чупахівської селищної ради Охтирського району (угода від 01.09.2022);
- 6) Комунальним закладом Сумської обласної ради «Правдинська спеціальна школа» (угода від 02.01.2023);

- 7) Хухрянським ліцеєм (опорним закладом освіти) Чернечинської сільської ради Охтирського району Сумської області (угода від 01.09.2022);
- 8) Височанським ліцеєм Чернечинської сільської ради Охтирського району (угода від 01.09.2022);
- 9) Сонячненським ліцеєм Чернечинської сільської ради Охтирського району (угода від 02.09.2022);
- 10) Чернечинським ліцеєм (опорним закладом освіти) Чернечинської сільської ради Охтирського району Сумської області (угода від 02.09.2022);
- 11) Пологівською гімназією Чернечинської сільської ради Охтирського району (угода від 01.09.2022);
- 12) Бугруватським ліцеєм Чернечинської сільської ради Охтирського району (угода від 01.09.2022);
- 13) ЗДО (ясла-садок) «Пролісок» Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області (угода від 01.09.2022);
- 14) Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Барвінок» Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області (угода від 01.09.2022);
- 15) Комунальним закладом Чупахівський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Сонечко-1» Чупахівської селищної ради Охтирського району Сумської області (угода від 01.09.2022);
- 16) Комунальним закладом Малопавлівський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Веселка» Комишанської сільської ради Охтирського району Сумської області (угода від 01.09.2022);
- 17) Комунальним закладом Комишанський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Сонечко» Комишанської сільської ради (угода від 01.09.2022);
- 18) Комунальним закладом Хухрянський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Росинка» Чернечинської сільської ради Охтирського району Сумської області (угода від 01.09.2022).

Протягом періоду з 05.08.2021 до 05.03.2024 фахівцями ІРЦ не виявлено випадків складних життєвих обставин та/або ризику для життя і здоров'я дитини, потреби у залученні додаткових фахівців, у тому числі медичних працівників, працівників соціальних служб, фахівців інших інклюзивно-ресурсних центрів, працівників закладів дошкільної освіти (ясел-садків) компенсуючого типу, спеціальних закладів загальної середньої освіти та навчально-реабілітаційних центрів для якісного виконання покладених на ІРЦ завдань не виникало.

У період, який підлягав аналізу, ІРЦ надавались послуги дітям з особливими освітніми потребами з Чернечинської, Комишанської сільських, Чупахівської селищної територіальних громад. Згідно з абзацом другим пункту 7 Положення про ІРЦ діяльність Комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр» Грунської сільської ради організована відповідно до Закону

України «Про співробітництво територіальних громад», що підтверджується укладеними 20.01.2021 та 19.01.2024 між головами зазначених територіальних громад договорами співробітництва територіальних громад у формі спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності з метою якісного надання соціальних послуг членам територіальних громад.

За період, що аналізувався, пропозиції щодо удосконалення діяльності інклюзивно-ресурсного центру засновнику, відповідному структурному підрозділу з питань діяльності інклюзивно-ресурсних центрів органів управління освітою та центру підтримки інклюзивної освіти не вносилися. Водночас за результатами аналізу розпорядчих документів органу управління освітою Грунської сільської ради (наказ від 05.09.2023 № 71-ОД) та вихідного листування ІРЦ (лист від 05.09.2023 вих. № 01-12/51) встановлено, що начальником ВОМС погоджено надання фахівцями ІРЦ за рахунок робочого часу корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП, для яких організовано інклюзивне навчання в закладах освіти, за умови, що корекційно-розвиткові послуги не надаються в закладах освіти та дітям, які мають мовленнєві труднощі, а в закладах освіти відсутні відповідні фахівці, що суперечить підпункту 6 пункту 8 Положення про ІРЦ.

У період, що аналізувався, на території Грунської сільської територіальної громади органом управління освітою рішення про утворення логопедичних пунктів не приймалося. Реалізація завдань, визначених Положенням про логопедичні пункти системи освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 13.05.1993 № 135, погодженим з МОЗ, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31 травня 1993 р. за № 59, здійснювалась за рахунок фахівців (консультантів) ІРЦ та додатково залучених закладами освіти фахівців-логопедів.

4. Створення умов для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної освіти

За результатами аналізу встановлено, що у Грунській сільській територіальній громаді з метою створення сприятливих умов для творчої активності та самостійності учасників освітнього процесу, у тому числі підвищення професійної майстерності педагогів, здійснюється належна робота щодо упровадження інформаційних технологій в освітній процес. Протягом періоду, що аналізувався, усі навчальні кабінети закладів загальної середньої освіти територіальної громади підключено до мережі Інтернет (швидкісний широкополосовий проводований доступ). Слід зазначити, що 2 ЗЗСО мають

швидкість підключення 100 Мбіт/с, філії опорного закладу – 30 Мбіт/с. Також 100% ЗЗСО територіальної громади забезпечено Wi-Fi покриттям.

З метою осучаснення освітнього середовища, розвитку єдиного інформаційного простору в Грунській сільській територіальній громаді у 2022/2023 н.р. розпочато проведення робіт зі створення медійного простору в Куземинському ліцеї, станом на 05.03.2024 матеріально-технічне забезпечення медіатеки складає 25-30% від потреби. У 2023/2024 навчальному році роботи з облаштування медіатек не здійснювались. Протягом періоду, що аналізувався, у Грунському ліцеї та його філіях медіатеки не створювались.

Невід'ємною складовою інклюзивного освітнього середовища в закладах освіти є наявність ресурсних кімнат. У Грунській сільській територіальній громаді у 2021/2022 навчальному році у 2 ЗЗСО (крім філій опорного закладу) створено ресурсні кімнати, протягом наступних років засновником продовжено їх облаштування. За інформацією, наданою ВОСМ та керівниками ЗЗСО, станом на 05.03.2024 матеріально-технічне забезпечення ресурсних кімнат складає близько 70-80%.

На надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2021 році для Грунської сільської ради розподілено освітню субвенцію з державного бюджету в сумі 316,7 тис. гривень. На проведення (надання) корекційно-розвиткових занять (послуг) використано 174,2 тис. гривень, на придбання спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку – 122 тис. гривень (придбано комп'ютерне обладнання для Куземинського та Грунського ліцеїв, меблі і дидактичні матеріали для Грунського ліцею).

У 2022 році загальний обсяг зазначеної субвенції, розподіленої Грунській сільській раді, складав 206,9 тис. гривень. Кошти субвенції використано у повному обсязі на проведення (надання) корекційно-розвиткових занять (послуг).

Обсяг трансферту з державного бюджету до Грунської сільської ради для надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2023 році склав 147,6 тис. гривень, із місцевого бюджету додатково виділено кошти у сумі 116,5 тис. гривень, кошти використано на проведення (надання) корекційно-розвиткових занять (послуг) у закладах загальної середньої освіти. Спеціальні засоби корекції психофізичного розвитку протягом 2022 та 2023 років не придбавалися.

За інформацією, наданою органом управління освітою Грунської сільської ради, у всіх закладах загальної середньої освіти територіальної громади забезпечено можливість безперешкодного руху територією закладів освіти, безбар'єрний доступ до будівлі та приміщень першого поверху закладів освіти

(пандус, безпорогові дверні проходи вхідних дверей, які забезпечують можливість проїзду візком). Протягом періоду, що аналізувався, у закладах освіти територіальної громади для осіб з особливими потребами туалетні кімнати не облаштовувалися.

5. Кадрове забезпечення закладів дошкільної, загальної середньої освіти, де навчаються особи з особливими освітніми потребами

За результатами аналізу встановлено, що у 2021/2022 навчальному році 2 із 12 інклюзивних класів (Грунський ліцей, Куземинський ліцей) не було забезпечено асистентами учителя, що суперечить вимогам Порядку організації інклюзивного навчання у ЗЗСО. З метою організації інклюзивного навчання, забезпечення досягнення учнями з особливими освітніми потребами результатів навчання, передбачених відповідним державним стандартом, у 2022/2023, 2023/2024 навчальних роках до штатних розписів закладів освіти, де створені інклюзивні класи, введено відповідну кількість посад асистента учителя.

Проблемним питанням Грунської сільської територіальної громади протягом трьох років є недостатня забезпеченість закладів загальної середньої освіти фахівцями, які надають корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги, зокрема у 2021/2022 навчальному році показник забезпечення складав 63%, у 2022/2023 навчальному році – зріс до 88%, у 2022/2023 навчальному році – знову зменшився до 63%. У 2023/2024 навчальному році Куземинський ліцей не забезпечений реабілітологом, дефектологом та психологом.

Зкладами освіти Грунської сільської територіальної громади вживаються заходи щодо підготовки педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Усі педагогічні працівники, які викладають в інклюзивних класах, пройшли курси підвищення кваліфікації та вдосконалили знання, вміння і практичні навички у частині роботи з учнями з особливими освітніми потребами.

ХІІ. Рекомендації

Ураховуючи зазначене у Висновках, управління Державної служби якості освіти у Сумській області рекомендує Грунській сільській раді та відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради:

1. Розробити план заходів щодо усунення виявлених випадків недотримання вимог законодавства, встановити причини їх виникнення та умови, що їм сприяють, забезпечити виконання розробленого плану та вжити заходів щодо недопущення порушень вимог чинного законодавства в Грунській сільській територіальній громаді.

2. Забезпечити виконання абзацу восьмого частини другої статті 25 Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII, зокрема вжити заходів щодо створення у закладах освіти Грунської сільської ради інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;

3. Передбачити у програмних документах завдання і заходи щодо створення умов, визначених нормами чинного законодавства, для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях у закладах освіти громади з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, забезпечити узгодженість між собою окреслених проблем, визначених завдань і заходів їх реалізації;

4. Забезпечити неухильне дотримання вимог Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314, під час організації здобуття повної загальної середньої освіти за індивідуальною формою у закладах освіти Грунської сільської територіальної громади;

5. Забезпечити неухильне дотримання вимог Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957, під час організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти Грунської сільської територіальної громади;

6. Забезпечити виконання пункту 3 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957, зокрема створити для учнів з ООП умови для здобуття освіти на рівні з іншими здобувачами освіти шляхом залучення фахівців (із числа працівників закладу освіти та/або додатково залучених фахівців) для надання корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг (допомоги) відповідно до потреб учнів;

7. Забезпечити неухильне дотримання працівниками комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр» Грунської сільської ради Охтирського району вимог Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України 12 липня 2017 р. № 545;

8. Привести у відповідність до вимог чинного законодавства посадові інструкції працівників та установчі документи відділу освіти, молоді та спорту Грунської сільської ради, узгодити зазначені документи між собою;

9. Підвищити якість підготовки та виконання організаційно-розпорядчих, програмних, планувальних, звітних та інформаційно-аналітичних документів, зокрема шляхом прийняття рішень належним суб'єктом у межах наданих повноважень на підставі чинних нормативно-правових актів та достовірних даних;

10. Розглянути питання про відкриття органом управління освітою логопедичних пунктів на території Грунської сільської територіальної громади відповідно до Положення про логопедичні пункти системи освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 13.05.1993 року № 135, погодженим з МОЗ, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31.05.1993 року за № 59;

11. Забезпечити проведення роз'яснювальної роботи з метою охоплення позашкільною освітою дітей з особливими освітніми потребами відповідно до їх освітніх, культурних, духовних потреб і запитів.

01 квітня 2024 року

Підписи членів комісії:

Головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти у Сумській області, голова комісії

Анна БІЛАН

Головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти у Сумській області, член комісії

Любов КОЛОМІЄЦЬ

Головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти у Сумській області, член комісії

Марина СЕРДЮК